

מטעמי תורת זילים

פרשת ויקהל פקודי – נטילת ידיים שחרית

ה' יתברך ציוה את משה רבינו לעשות כיוור לרחיצת ידיהם ורגליהם של הכהנים בבואם אל אוהל מועד שנאמר 'וְעִשִּׂיתָ פִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכִנּוּ נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָהּ וְנִתְתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְתָּ שָׁמָּה מַיִם: וְרָחֲצוּ אֶתְּיָדָם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמְתוּ אוֹ בְּגָשְׁתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁרֵת לְהִקְטִיר אֲשֶׁר לַה': וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְהִיִּתָה לָהֶם חֻק עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ לְדֹרֹתָם" (שמות ל, יח - כא). וכך אכן משה רבינו עשה שנאמר "וְיָשֶׁם אֶת הַכִּיֹּר בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרַחֲצָה: וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵי אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקִרְבַּתְּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" (שמות מ, ל - לב).

יש להבין, מדוע היו צריכים הכהנים בבית המקדש ליטול את ידיהם ורגליהם בתחילת העבודה, אחרת היו מתחייבים מיתה?

רוח הטומאה נשאר בידיו של האדם לאחר שהוא קם מהשינה

כאשר אדם הולך לישון, מסתלקת ויוצאת ממנו הנשמה הקדושה (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, 'מקור חיים' לר' חיים הכהן תלמיד מהר"ח הנהגת הבוקר דף יז ע"א ד"ה הנה מבואר מדברי המאמר, 'דרך ה' להרמח"ל חלק ד פרק ו אות ב) **כדי לחזור למקום הראוי לה** (זוהר פרשת ויקהל דף ריג ע"ב ד"ה וכל מלין דעלמא), **ואז שורה עליו הסטרא אחרא** (מקור חיים' לר' חיים הכהן תלמיד מהר"ח הנהגת הבוקר דף יז ע"א ד"ה הנה מבואר מדברי המאמר) **מצד המוות** (גליא רזיא' דף יג ע"ב טור א) **שהיא רוח הטומאה' הרודפת אחרי מקומה של הקדושה** (אור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף יז ע"ב ד"ה 'בלחישו דשפון' מהרמ"ק) **אשר יש לה כניסה לגוף בהיעדר אור הנשמה המזכך אותו** ('דרך ה' להרמח"ל חלק ד פרק ו אות ב), **והיא מיד שורה** (אור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף יז ע"ב ד"ה 'בלחישו דשפון' מהרמ"ק) **על כל גופו של האדם** (אור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף יז ע"ב ד"ה 'בלחישו דשפון' מהרמ"ק) **בדומה למה שקורה לאדם בשעת מותו** (מעבר יבקי' לר' אהרן ברכיה ממודינא שפת אמת פרק לה ד"ה ולפי שכשאדם ישן), **ואז האדם הישן טועם טעם מיתה** (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, זוהר פרשת תרומה דף קעג ע"א ד"ה כיון דההוא סטרא אחרא).

אין הטומאה שורה על האדם בלילה עד אשר הוא ישן ומסתלקת ממנו הנשמה, לכן כאשר הוא נעור כל הלילה היא לא שורה עליו. וזה הטעם שאדם צריך לישון במשך 'ששים נשימות' (ראה גמ' סוכה כו ע"ב בשם רב) עד שיטעם 'טעם מיתה' בלילה כי רק אז מסתלק ממנו החלק הרוחני של הנשמה לגמרי (מקור חיים' לר' חיים הכהן תלמיד מהר"ח הנהגת הבוקר דף יז ע"א ד"ה הנה מבואר מדברי המאמר). **וכאשר רוח הטומאה מטמאה את האדם הישן** (מקור חיים' לר' חיים הכהן או"ח סימן ד, א ד"ה בענין נטילת ידים דשחרית), **עיקר משכנה** (מקור חיים' לר' חיים הכהן או"ח סימן ד, יב ד"ה אם שכשך ידיו. ראה זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כל בני עלמא) **הוא על הידיים** (אור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף יז ע"ב ד"ה 'בלחישו דשפון' מהרמ"ק) **יותר משאר האיברים האחרים** (גליא רזיא' לתלמיד האר"י ז"ל דף יג ע"ב טור א). **ומכוח הטומאה שעל האדם הישן גם המאכלים המונחים תחת מיטתו ואשר הוא מאהיל עליהם נטמאים כאילו היו באוהל המת** ('טעמי המנהגים ומקורי הדינים' בחלק ליקוטים - עניינים שונים אות לו).

וכאשר הנשמה חוזרת אל האדם (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, 'מעבר יבקי' שפת אמת פרק לה ד"ה ולפי שכשאדם ישן) **היא דוחה את הטומאה** (מקדש מלך' לר' שלום בוזאגלו על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה וכד נשמתי) **ששלטה שם בכל העת שגופו עמד בלי נשמה** (זוהר פרשת ויקהל דף רטו ע"ב ד"ה בגין דבליליא), **והטומאה נשאר רק בידיו של האדם** (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, 'אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה ויהנה השינה' ממהר"ח"ו, 'מעבר יבקי' שפת אמת פרק לה ד"ה ולפי שכשאדם ישן, 'מקדש מלך' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה וכד נשמתי. ראה 'תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו) **על כל עשר אצבעותיו** (כתם פז' לר' שמעון לבאי מחבר פיוט 'בר יוחאי' על זוהר דף יז ד"ה ואמר כד בר נש). **וכך ידיו עדיין 'מתות' במיתה ובטומאה ששרתה עליהם בזמן השינה** (מעבר יבקי' שפת אמת פרק לה ד"ה ולפי שכשאדם ישן) **והן מזהמות** (כתם פז' לר' שמעון לבאי מחבר פיוט 'בר יוחאי' על זוהר דף יז ד"ה ואמר כד בר נש) **בשעה שהוא מתעורר** (ישם משמואל' פרשת וישב שנת תרפ"א דף קכג ד"ה ויש להוסיף).

הטומאה נדבקת לידיים יותר משאר האיברים (מקור חכמה' לר' יהודה לייב פוחוביצ'ר בחלק הלכות הנהגת האדם בבוקר ד"ה לבאר מהו ענין נטילת ידים) **משום שדרכה של 'הטומאה' להימצא בקצוות הגוף** (אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה ויבגין כך חז' מהרמ"ק, 'אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה ויהנה השינה' ממהר"ח"ו) **ובצדדים בסוד 'סביב רשעים יתהלכון'** (תהלים יב, ט) (אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה ויהנה השינה' ממהר"ח"ו) **כי כל יניקתם של 'החיצונים' הוא מן הקצוות ומסיומן, ואין להם רשות לעלות למקום הקדושה. וכך בקצוות של הזרועות והירכיים יש להם אחיזה ויניקה** (עץ חיים' להאר"י ז"ל שער לא פרק ב מהדורא תנינא ד"ה ועתה נבאר). **וכבר אמרו רבותינו כי הידיים 'עסקניות' הן** (ראה גמ' נדה דף נח ע"א, גמ' שבת דף יד ע"א, משנה טהרות ז, ח) **וכוונתם גם לגבי 'הרוח הרעה' שכנגדן** (עפ"י 'כתם פז' על זוהר דף יז ד"ה ואמר כד בר נש) **שנרמז אחיזתה בפסוק 'יָדוּ בָּלַל וַיָּד לַל בּוֹ'** (בראשית טו, יב) (מעבר יבקי' שפת אמת פרק לה ד"ה וממה שכתב).

כל זמן שלא נטל אדם את ידיו בבוקר (ראה גמ' שבת דף קח סוף ע"ב בשם רבי יהודה) (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח) **אסור לו להעביר אותם על עיניו** (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, זוהר פרשת וישלח דף קסט ע"ב ד"ה ובכלא אית ליה, 'תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו) **אפילו אם לא ייגע בגלגל העין עצמו אלא רק מבחוץ** (ניצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב) **כדרך שרגילים בני האדם למשמש בעיניהם בשעה שפוקחים אותן** (ניצוצי אורות' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב בשם הרמ"א), **משום שכל עוד לא נטל את ידיו** (ראה גמ' שבת דף קח סוף ע"ב בשם רבי יהודה) **רוח הטומאה שורה עליהן** (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה רבי שמעון פתח, זוהר פרשת וישלח דף קסט ע"ב ד"ה ובכלא אית, 'תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו), **ואם ייגע ישר בעיניו אז הוא יזיק באותו היום לכל מי שהוא ייתן בו את עיניו** (ידו בכל' למחבר 'שבת מוסר' סימן תקסז ד"ה 'ובהיות שהעין הרע' בשם זוהר). **לכן אם בכל אופן הוא צריך לגעת בעיניו, יעשה זאת על ידי איזה בד וכדומה** (ניצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב בשם הרמ"א, 'מקדש מלך' לר' שלום בוזאגלו על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה לא יעבר).

כל עוד שהאדם שלא נטל את ידיו, לא יגע בפתחים שבגופו שהם החוטם והפה והאוזן והעין ומקום הברית ופי הטבעת (גמ' שבת דף קח סוף ע"ב. ראה רש"י שם) למעט נגיעה באמצעות בד וכדומה (מקדש מלך' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה לא יעבר) לפי שבכל אלו יכולה להיאחז הרוח הרעה השורה על ידי האדם (מקור חיים' לרי חיים הכהן או"ח סימן ד, ג ד"ה לא יגע בידו) ואז הוא יכול להיות עיוור (גמ' שבת דף קט תחילת ע"א) אם נגע בעינו (רש"י גמ' שבת דף קט תחילת ע"א ד"ה יד) או חרש (גמ' שבת דף קט תחילת ע"א) אם נגע באוזנו וכן הלאה (רש"י גמ' שבת דף קט תחילת ע"א ד"ה יד). ואין הכוונה בזה לעיוורון או תרשות ממש כפי שרואים שלא קורה במציאות אלא הכוונה בתורה הקדושה, שהנוגע באחת מכל אלו נעשה עיוור וחרש בתורה באותו היום כי הוא לא יבין שמועה וגם לא מה שישמע בתורה (מקור חיים' לרי חיים הכהן או"ח סימן ד, ג ד"ה לא יגע בידו).

הכהנים נטהרו מרוח הטומאה על ידי קידוש הידיים והרגלים בכיור

כאשר היו הכהנים משרתי האלקים נכנסים לעבודת הקודש הם היו צריכים לרחוץ את ידיהם ואת רגליהם, כי הידיים עסקניות הן ו'רוח רעה' שורה עליהם בלילה (ספר 'ציוני' תחילת פרשת כי תשא ד"ה כי תשא) ואינו מן הדין שהכהנים יעסקו בעבודת המקום אם לא יעבירו קודם (הרמ"ד וואלי שמות פרק ל' על הפסוק 'ונתת אותו בין אהל מועד') את הרוח הרעה מעליהם (ורקנאטי על התורה' פרשת כי תשא ד"ה ועשית כיור נחשת, 'מצודת דוד' להרדב"ז על טעמי המצוות מצוה של ד"ה לקדש הכהנים). על ידי המים המטהרים. וכן הוא ברגליהם שנאחזים גם שם הרבה מכוחות הטומאה, והיו צריכים רחיצה לפני שמיהרו לרוץ אל עבודת המקדש (הרמ"ד וואלי שמות פרק ל' על הפסוק 'ונתת אותו בין אהל מועד') לשרת את ה' בהיותם יחפים והזוהמא ברגליהם. על כן הצטוו לרחוץ גם את ידיהם וגם את רגליהם במים המטהרים להעביר את ה'רוח הרעה' (ספר 'ציוני' תחילת פרשת כי תשא ד"ה כי תשא).

אם הכהנים לא היו רוחצים את ידיהם ואת רגליהם בתחילת עבודתם אזי הם היו מכניסים את הטומאה למקום הקודש (הרמ"ד וואלי שמות ל' על הפסוק 'או בגשת אל המזבח'). וכיוון שכוחות אלו הם 'מצד המוות' אזי נמצא שהכהנים היו כאילו מביאים את ה'מוות' במקום 'החיים' שהוא המקדש – ועל כן התחייבו בעצמם מיתה. וזה מה שנאמר 'וַיִּרְחֻצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו וּבָנֵי מִמֹּנֵי יָתֵדָהּ וְיָתֵדָהּ רְגְלֵיהֶם: בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֻצוּ מִיַּם וְלֹא יִמְתּוּ אוּ בְּגִשְׁתֶּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהִקְטִיר אֲשֶׁה לַה': וַיִּרְחֻצוּ יְדֵיהֶם וְרְגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְהִיָּתָה לָהֶם חֶק עוֹלָם לֹא יוֹדְרֻעוּ לְדֹרֹתֵם' (שמות ל, יח – כא) (הרמ"ד וואלי שמות ל' על הפסוק 'ונתת אותו בין אהל מועד') ועל הפסוק 'או בגשת אל המזבח'. ועל זה הזהיר שלמה המלך בחכמתו ואמר 'שְׁמֹר רְגְלְךָ פְּאֵשֶׁר תִּלְךָ אֶל בַּיִת הָאֱלֹקִים' (קהלת ד, יז) (הרמ"ד וואלי שמות ל' על הפסוק 'או בגשת אל המזבח').

מכאן תיקנו רבותינו על כל אדם ליטול ידיו שחרית (ורקנאטי על התורה' פרשת כי תשא ד"ה ועשית כיור נחשת, 'מצודת דוד' להרדב"ז על טעמי המצוות מצוה ש"ל ד"ה לקדש הכהנים) כדי שְׁיִשְׁפְּכוּ עֲלֵיהֶם מִיַּם וִיטְהִרוּ אוֹתָם מִכָּל הַטּוֹמְאָה הַנֹּאחֶזֶת בָּהֶם (ישער התפילה' למחבר 'באר מים חיים' שער השמיני פרק ס ד"ה 'ואחר כך נוטל ידיו'). ולכן כמו שקידוש הידיים והרגלים של הכהנים היה תחילה לכל עבודת היום, כך גם נטילת ידיים אצל כל אדם קודמת לכל הברכות של שחרית (ורקנאטי על התורה' פרשת כי תשא ד"ה ועשית כיור, 'מצודת דוד' להרדב"ז מצוה ש"ל ד"ה לקדש הכהנים). אמנם רבותינו לא תיקנו לרחוץ את רגליו של האדם, משום שהטומאה נאחזת שם יותר מן הידיים (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות) ואין כוח לדחות אותה (מקור חיים' לרי חיים הכהן תלמיד מהר"ח' על שו"ע או"ח סימן ד, א ד"ה בענין נטילת ידיים, 'יפה שעה' על שער הכוונות ענין ברכות השחר אות ב, 'יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות בשם 'יפה שעה'), בשונה מהכהנים שהיו יכולים לדחות בזכות המקדש והעבודה שנאמר 'וַיִּרְחֻצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו וּבָנֵי מִמֹּנֵי יָתֵדָהּ וְיָתֵדָהּ רְגְלֵיהֶם' (שמות ל, כ) (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות).

אך בהגיע יום השבת יכולה היא זכות השבת להגן (יפה שעה' על שער הכוונות ענין ברכות השחר אות ב) שתדחה ותסתלק לגמרי הקליפה גם מרגלי שאר בני האדם (עפ"י ישער הכוונות' דרושי סדר שבת דרוש א' ענין קבלת שבת ד"ה והנה ששת ימי החול). לכן תיקנו שאדם ירחץ פניו ורגליו (ראה שו"ע או"ח סימן רס סעיף א) (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות אות א) במים חמים (ישער הכוונות' דרושי סדר שבת דרוש א' ענין קבלת שבת ד"ה והנה ששת ימי החול) בערב שבת קודש (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות אות א) שרחיצת ידיים ורגלים בערב שבת היא דוגמת הכהנים אשר קידשו ידיהם ורגליהם (יקרבן שבת' לרי בצלאל הדרשן סימן ה פרק ז ד"ה כבר כתבתי שבערב שבת). ועל ידי רחיצת ערב שבת תסור מן האדם רוח הטומאה השורה עליו כל ימי השבוע (יזכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר ג דף טל ד"ה ורחיצת פניו). וכך נהג גם האר"י ז"ל שהיו מביאים לפניו כלי עם מים חמים והיה רוחץ בהם תחילה פניו ואז ידיו ומנגב אותם במטפחת, ואחר כך רוחץ גם את רגליו ומנגב אותם (ישער הכוונות' דרושי סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת ד"ה אח"כ היו מביאים. ראה גמ' שבת דף כה ע"ב במנהגו של ר' יהודה בר אלעאי).

על ידי נטילת ידיים שחרית מסלקים את רוח הטומאה מכל אדם

על מנת לרחוץ את ידי האדם מהטומאה ששרתה עליהם לאחר השנה (זוהר פרשת ויקהל דף ריג ע"ב ד"ה נפשא אזולת) צריך שיבואו על ידיו מים והם אלו שיסירו את ה'רוח הרעה' (טעמי המצוות' לרקנאטי בחלק כוונת הברכות ד"ה ועתה בעורת האל) כי רק על ידי מים (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות) כלשהם, אפילו כאלו הפסולים לנטילת ידיים של סעודה (ראה שו"ע או"ח סימן ד, א) (מקור חיים' על שו"ע או"ח סימן ד, א ד"ה מים הפסולים) יש כוח לדחות את הרוח הרעה הבאה על האדם על ידי השנה בלילה (יבן איש חי' שנה א בהקדמה לפרשת תולדות). ועל כן נוטלים ידיים בשחרית (יאור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'והנה השינה' ממחר"ח) תכף ומיד (מגן אברהם' על שו"ע או"ח סימן ד אות יח, 'קב הישר' פרק פה ד"ה בחמלת ה' יתברך שמו על האדם) לאחר הקימה מהשינה (יאור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'והנה השינה' ממחר"ח, 'קב הישר' פרק פה ד"ה בחמלת ה' יתברך שמו על האדם) אף אם לא עשו צרכים – בכדי להעביר מהם את הזוהמא שדבקה בהם (ישער הכוונות' להאר"י ז"ל דרושי ברכות השחר ד"ה ואמנם ענין יטול).

הרוח הרעה שנמצאת על ידיו של האדם נקראת 'שיבתא' (גמ' חולין דף קז ע"ב בשם אב"י, ישער הכוונות' להאר"י ז"ל דרושי ברכת השחר ד"ה ועתה נבאר סד נטילת ידיים) ונקראת גם 'בת חורין' (ראה גמ' שבת דף קט תחילת ע"א בשם רבי נתן) שהוא מלשון חור' (ביניהו' למחבר הבן איש חי מסכת שבת דף קט ע"א ד"ה בת חורין היא), כי היא אמנם שוכנת על כל הידיים (עפ"י 'יאור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף י ע"ב ד"ה 'בלחישו דשפון' מהרמ"ק) אך עיקר משכנה הוא בסוף האצבעות בין הפרקים התחתונים של האצבעות שהם 'החורים' של הידיים (ביניהו' למחבר הבן איש חי מסכת שבת דף קט ע"א ד"ה בת חורין היא). זה הטעם שאף כי נאסרה הרחיצה ביום הכיפורים, התיירו לרחוץ את הידיים עד סוף קשרי האצבעות (מקור חיים' על שו"ע או"ח סימן ד, א ד"ה בענין נטילת ידיים דשחרית) ואין צורך ליטול אז את ידיו יותר מכך כדרך שמסלקים את הטומאה מכל כף היד בימי החול, כי אין לסטרא אחרא שלטון בתגבורת על בני האדם ביום הכיפורים מפני רוב הקדושה המתפשטת בתחתונים, ויורד כוחה פלאים עד שאין לה כוח להדבק אלא רק מסוף קשרי האצבעות ומטה (יזכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר ג פרק עא דף רלה ד"ה וא"י נהו שהקליפות) ומשם דוחים אותה (מקור חיים' על שו"ע או"ח סימן ד, א ד"ה בענין נטילת ידיים דשחרית).

הרוח הרעה הזאת היא "בת מלך" (ראה גמי' שבת דף קט תחילת ע"א בשם רבי יוחנן) כלומר בתו של הס"מ (מקור חיים) על שו"ע או"ח סימן ד, יב ד"ה אם שכשך ידיו). והיא מקפידה שייטול האדם את ידיו (שבת דף קט תחילת ע"א בשם רבי נתן) יפה (רש"י שבת דף קט תחילת ע"א ד"ה ומקפדת) שלש פעמים (שבת דף קט תחילת ע"א בשם רבי נתן) לסירוגין, על מנת להסירה (מקור חיים) על שו"ע או"ח סימן ד, ב ד"ה ידקדק לערות). כי כאשר האדם נוטל את ידו הימנית תחילה אז סרה קצת הטומאה מידי, וכשנוטל אחר כך את היד השמאלית היא יוצאת עוד קצת, וכשהוא חוזר ומערה מים על יד ימין ואחר כך שמאל וכן הלאה לסירוגין עד שלש פעמים על כל יד – הטומאה כבר הולכת לה (אור החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'ונהג השינה' ממחרת"ו).

נטילת ידיים שחרית צריכה להיות דווקא שלש פעמים לסירוגין בין הידיים ולא שלש פעמים ברצף על יד אחת (אור החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'ונהג השינה' ממחרת"ו, כי על ידי כן רוח הטומאה שהיא 'בת מלך', דולגת וקופצת (ישער הכוונות) להארי"י ז"ל דרושי ברכת השחר ד"ה ועתה נבאר סד נטילת ידיים) והולכת לה ובורחת מיד ליד עם כל נטילה ונטילה כיון שדוחים אותה לסירוגין מזה לזה (אור החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'ונהג השינה' ממחרת"ו בשם 'רעיא מהימנא' כתב יד), עד אחרי שכבר נטלו ידיים שלש פעמים ואז הרוח נעתקת משם לגמרי. אמנם אם לא יעשו לפי הסדר הזה לא תהיה הרוח נעתקת משם (ישער הכוונות) להארי"י ז"ל דרושי ברכת השחר ד"ה ועתה נבאר סדר נטילת ידיים וכן הוא מוזכר כתב יד), לפי שחזקת הטומאה הזאת גדולה ובכוח גדול, וצריך עירוי כתיקנו שלש פעמים על הידיים על מנת שתלך לה (סדר היום) כוונת נטילת ידיים ד"ה מתפרד ובא לו. וראה בספר 'בניחוי למחבר הבן איש חי גמי' שבת דף קט ע"א ד"ה 'בת חורין' היא' וכן בספרו 'בן יהודע' גמי' שבת דף קט ע"א ד"ה 'בת חורין' היא זו' כיצד לדעתו נעתקת הרוח).

מטעם זה על אף שבכל המצוות מברכים לפני עשיית המצוה, הרי שברחיצת ידיים שחרית קודם רוחצים ורק אחר כך מברכים "על נטילת ידיים" מפני שהידיים טמאות (מקור חיים) לרי' חיים הכהן תלמיד מהרח"ו על שו"ע או"ח סימן ד, ז ד"ה ענין זה של נטילת ידיים) ואם האדם יברך קודם הנטילה אז הטומאה תהיה נוטלת חלק בברכה חס וחלילה, ונשמת האדם תהיה מתפשטת בתוך 'המיתה' שהיא הטומאה (מעבר יב' שפת אמת פרק לה ד"ה ולפי שכשכאדם ישן). לכן אסור לברך בידיים טמאות ומזוהמות כל זמן שרוח הטומאה שורה עליהם ומטמאה אותם (זוהר בהקדמת זוהר דף י' ע"ב ד"ה הכי הו עבדי, זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) שאז האדם נקרא בשם 'טמא'. אך אם נטל כבר את ידיו הוא נקרא 'טהור' (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) ויכול לברך (הקדמת זוהר דף י' ע"ב ד"ה הכי הו עבדי).

רוח הטומאה והכוחות המזיקים אחוזים במים של נטילת ידיים שחרית

בכדי להעביר את הזוהמא ורוח הרעה מעל ידי האדם, צריך ששפיכת המים תהיה דווקא על גבי כלי (קב הישר) לרי' צבי הירש קאדינבור פרק נו ד"ה כתב הטור), ואז על ידי שפיכת המים מועברת כוח הטומאה ומושלכת בכלי התחתון (אור החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'ובגין כך חדי' מהמריק) אשר מקבל את הטומאה (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) ובו חונים 'הקליפות' (אור החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'ונהג השינה' ממחרת"ו). לכן האדם לא יעשה במים שבכלי התחתון שום שימוש (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה בגין כך חדי) כלל, לא קטן ולא גדול אשר רוצה בקיומו. וזה מה שנאמר "וְלֹא יִדְבַק בְּיָדָךְ מֵאֻמָּה מִן הַחַרְסִים" (דברים יג, יח) כלומר שירחיק האדם בכל ענין מאותה רוח הטומאה ששרתה עליו בלילה והשתתפה עמו. והכלי שנוטל לתוכו נקרא בשם 'ארורי' כי שם נמצאים המים הארורים שאין לאדם חלק ונחלה בהם, ש'אין ברוך נדבק בארורי' (סדר היום) לרי' משה בן מכיר כוונת נטילת ידיים ד"ה והענין הזה כתוב).

המים בכלי התחתון הם חלקה של הטומאה (יחסד לאברהם) מעין שביעי נהר י ד"ה וכן בכלל זה, 'מקדש מלך' על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב סוף ד"ה ולכן יזהר שיעשה) אשר ניתן לה כדי שתיפרד מהאדם (מקדש מלך) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב סוף ד"ה ולכן יזהר שיעשה) והוא יטהר (יחסד לאברהם) לרי' אברהם אזולאי בחלי' מעין שביעי נהר י ד"ה וכן בכלל זה). ואז מתקבצים במים האלו רוחות המזיקים (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) שנהנים מאותם המים (גליא רזיא) לתלמיד הארי"י ז"ל דף י ע"ב טור ב). לכן אסור לשפוך את המים האלו בבית (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) או על גבי קרקע (מקור חיים) על שו"ע או"ח סימן ד, ז ד"ה ענין זה של נטילת ידיים) במקום שידרכו עליהם בני האדם (גליא רזיא) לתלמיד הארי"י ז"ל דף י ע"ב טור ב) כדי שלא יקרבו אליהם שום אדם (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא) ויכניס את עצמו לסכנה (גליא רזיא) דף י ע"ב טור ב) ואף ייזק ממש מאותם המים הטמאים (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא).

וכן יזהר האדם הנוטל שלא יעלה הכלי שהוא נוטל לתוכו על גדותיו וישפך סביב. גם יזהר ליטול ידיו בנחת שלא יותזו ממי הנטילה על בגדיו, וישים לב שהכלי התחתון לא יהיה נקוב כך שישפך ממנו (מזמור לאספי) לרי' מרדכי ששון דיני נטילת ידיים דף ז ד"ה מים של נטילת). כמו כן לא ישהה את המים בביתו כי רוח הטומאה שם יכולה להזיקו, וכל שכן שלא ייתן אותם לנשים הפועלות בכישופים כי על ידם יכולות להרע לבני האדם. ונכון לשפוך אותם במקום מדרון (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה בגין כך חדי) שלא יעמדו במקום אחד אלא יפלו מטה (נעוצי אורות) להחדי"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב) עד שיהיו תחת הארץ ולא ייראו (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה בגין כך חדי). ואפשר גם להשליכם למקום הראוי להם כמו בית הכסא או מקום הטינופת (סדר היום) לרי' משה בן מכיר כוונת נטילת ידיים ד"ה והענין הזה כתוב).

מי הנטילה של שחרית יותר טמאים ממי רגלים (מורה באצבע) להחדי"א סימן ב אות נ, 'בן איש חי' שנה א פרשת תולדות אות ט) לכן יזהר לא ליהנות מהם, ואף לא לדרוך עליהם לפי שהם מסוכנים מאוד לדורך מפני רוח רעה שבהם (מנחת אהרן) כלל א אות יט ד"ה כלל הכל). וכן אם האדם קם מוקדם באשמורת הבוקר כדי ללמוד תורה (נעוצי אורות) להחדי"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב) הוא צריך להיזהר שלא לברך ולא ללמוד כנגד הכלי שנטל בו את ידיו, עד אשר יוציא אותו משם (בן איש חי) שנה א פרשת תולדות אות ט). ואם לא יכול להוציא ולשופכו (נעוצי אורות) להחדי"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב) אז יכסה אותו (נעוצי אורות) להחדי"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב, 'מורה באצבע' להחדי"א סימן ב אות נ, 'בן איש חי' שנה א פרשת תולדות אות ט) כדי ש'מי רגלים' (בן איש חי) שנה א פרשת תולדות אות ט) ואחר כך יברך וילמד (נעוצי אורות) להחדי"א על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב אות ב כפי שקיבל).

יזהר האדם מאוד מרוח הטומאה של השינה ויסלק אותה מידיה במהרה

רוח הטומאה שורה על ידיו של האדם בשעה שהוא קם מהשינה (זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כן בני עלמא) על כן יחיש לקום מהמיטה תיכף ומיד ויטול ידיו במהרה (ימלט נפשו) לרי' אברהם חמוי סימן א אות ב, 'מזמור לאספי' מוסר התעוררות הלילה ד"ה וכשיתעורר משינתו יקום) ולא יתהפך אנה ונאה בתוך המיטה בלי נטילה (מזמור לאספי) מוסר התעוררות הלילה ד"ה וכשיתעורר משינתו יקום) וגם לא יישאר לשבת במיטה אלא לצורך גדול (ימלט נפשו) לרי' אברהם חמוי סימן א אות ב), וכל זה כדי שלא יהיה לסטרא אחרא שבידיו אחיזה בנשמה הרוחנית הקדושה שחזרה אל גופו (מזמור לאספי) מוסר התעוררות הלילה ד"ה

וכשיתעורר משינתו (יקום). וכיון שכל מה שאותו האדם ייגע בו ייטמא מחמת הרוח הרעה (זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כל בני עלמא), לכן יקדים ליטול את ידיו קודם שייגע במלבושיו או בכל ענין ודבר (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה אחר שלבש חלוקה). והיזהר גם לא לקחת את בגדיו מאדם אחר שלא נטל עדיין את ידיו שחרית, משום שהאדם הזה ממשיך על בגדיו 'רוח טומאה' ואז גם הוא עצמו שכבר נטל נטמא על ידו (זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כל בני עלמא, ספר 'זכירה' תחילת פרק 'ענין נטילת שחרית וענין שחכה' ד"ה 'ויבסדר היום כתב' בשם 'יסדר היום').

וכן לא יטול את ידיו ממי שעוד לא נטל (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא, זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כל בני עלמא, עפ"י זוהר פרשת מקץ דף קצח ע"ב ד"ה הא תנינן) בין גדול ובין קטן, כי לא יוכל אדם להסיר את רוח הטומאה מחברו כל עוד שהוא עצמו עדיין דבק בו (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה ואם נוטל ידיו), שהרי בכל פעם שהוא ישפוך מים על ידיו של חברו הוא רק יוסיף טומאה על טומאתו, ולא תועיל נטילתו. וזה בשונה מאדם ששופך על עצמו מים ובכל פעם שנותן מים על אחת מידיהו הן נטהרות מעט עד שהוא משלים שלוש פעמים על כל צד, וידיו טהורות מכל וכל (יארר החמה) על זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה 'והנה השנינה ממחרתי'. לכן כל אדם יטהר עצמו ואחר כך יטהר אחרים (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה ואם נוטל ידיו) כפי שנרמז בפסוק 'וְהִזָּה הִטְהָרַת עַל הַטְּמֵאָה' (במדבר יט, יט), שאדם יטול את ידיו רק ממי שכבר נטל ידיים והוא בגדר 'טְהָרָה', כי זה שלא נטל הוא 'טְמֵאָה' (זוהר פרשת וישב דף קפד ע"ב ד"ה והיך בעי לאתקדשא, 'תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו) וממנו ימשך על אחרים 'רוח רעה' שתשרה עליהם (זוהר פרשת בראשית דף נג ע"ב ד"ה ותא חזי כל בני עלמא).

בעל נפש צריך להיזהר מאוד לא ללכת ארבע אמות ויותר בידים מזוהמות בזוהמה ששרתה עליהם בלילה, כי הוא נותן כוח לטומאה לשלול עליו (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה ואם נוטל ידיו), ונחשב כעובד עבודה זרה (יארר צדיקים' למהר"ם פאפירש סימן ד' דיני נטילת ידים אות ג) על שנושא את 'העבודה זרה' הרוחנית בידו בהליכה של יותר מארבע אמות (מזמור לאסוף' בחלק מוסר לנטילת ידים ד"ה משל למי שיש, 'תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו). שנאמר "לא הִקְיָה בְךָ אֵל זָר" (תהילים פ"א, ז) (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה ואם נוטל ידיו), ועוד שאין ראוי לתת לרוח הטומאה שלטון אפילו רגע אחד (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה ואם נוטל ידיו) ולא להשתמש בטומאה הזאת לשום דבר אפילו רק הליכה של ארבע אמות (יסדר היום: כוונת נטילת ידים ד"ה אחר שלבש חלוקה). וכל כך חמורה היא ההליכה, עד שיש אומרים כי ההולך יותר מארבע אמות בלי נטילת ידיים שחרית מתחייב מיתה בידי שמים (תולעת יעקב' סוד ברכות נטילת ידים ד"ה וירחץ ידיו, 'מנחת אהרן' לר' יעקב פרדו כלל א אות ז בשם זוהר ועי"ש בדבריו החריפים).

לכן נכון שיהיה לאדם סמוך למטתו כלי מכוסה עם מים בתוכו וכן כלי ריק, ובקומו ייטול מהמלא ריק. וטוב שהכלי הריק יהיה קצת שבור למעלה ומאוס (עפ"י 'מנחת אהרן' לר' יעקב פרדו כלל א אות ט ד"ה טוב לזהר בלילה). ואם אין לאדם כלי לנטילת ידיים סמוך למיטתו, אזי ילך עד מקום הנטילה כל פעם פחות מארבע אמות ויעצור וכן הלאה עד מקום הנטילה (ברכי יוסף' להחיד"א או"ח סימן א, א, 'מנחת אהרן' לר' יעקב פרדו כלל א אות ז). וחסידים ראשונים היו נותנים כלי עם מים לפני מיטתם, וכשקמו בלילה נטלו מיד את ידיהם וקמו לעסוק בתורה (זוהר בהקדמת זוהר דף ק"ע ע"ב ד"ה הכי הוה עבד), וכן נוהגים גם היום מקצת אנשים ליטול מתוך כלי תכף בעומדם משנתם (יקב הישר' פרק יא ד"ה ומכאן ראה). ויש נזהרים עוד יותר, ולא מורידים את רגליהם על הארץ מעל גבי המיטה בלי שנטלו קודם את ידיהם, כדי לא לתת לרוח הטומאה השורה על האדם שום שיעור קומה (יאגרא דפרקאי רמו ט ד"ה 'קבלה' וזה קבלה מפי הרמ"ז צ"ל ועי"ש בדבריו).

כאשר אדם נוטל את ידיו שחרית צריך לקחת בתחילה את הכלי בימין ולהעבירו ליד שמאל, ואז יד שמאל שופכת על יד ימין ואחר כך יד ימין שופכת על יד שמאל וכן הלאה שלוש פעמים על כל יד לסירוגין (ראה זוהר פרשת מקץ דף קצח ע"ב ד"ה ותו בעיא ליה) (חסד לאלפים' למחבר ספר 'פלא יועץ' סימן ד, א). אמנם יש עמי הארצות שנטילים רק פעם אחת על כל יד, ואז רוח הזוהמה עדיין שורה עליהם ומטמא את ידיהם. ואחר כך הם רוחצים את פניהם ומטמאים גם אותם על ידי ידיהם. ואז לוקחים מים ומשפשפים את פיהם ומטמאים גם אותם, וכך הם מוסיפים טומאה על טומאתם וכל היום שורה עליהם רוח הטומאה (יקב הישר' פרק יג ד"ה והנה ראיתי עמי הארצות). וכל זה כי אין הנטילה נחשבת עד שיטול את ידיו שלוש פעמים לסירוגין, ואם משנה מכך כאילו לא נטל כלל (מנחת אהרן' לר' יעקב פרדו כלל א אות ח). וכל עת שהאדם לא נטל כדין יזהר שלא ליגע באוזניו ובעיניו וכדומה אלא על ידי מטפחת (מנחת אהרן' כלל א אות יט ד"ה כלל הכל).

צריך להזהיר את בני הבית שייטלו את ידיהם שלוש פעמים בכל בוקר, לטהר את ידיהם מן הרוח הרעה (מנחת אהרן' כלל א אות יב) כדי שהיא לא תטמא את המאכלים ותגרום רעה להם ולבניהם (ספר 'זכירה' תחילת פרק 'נטילת שחרית וענין שיכחה' ד"ה סגולה שלא ישכח תלמודו) ותטמא את הלב ספר 'זכירה' תחילת פרק 'נטילת שחרית וענין שיכחה' ד"ה סגולה שלא ישכח תלמודו, 'מנחת אהרן' כלל א אות יב בשם השלי"ה) והדעת (מנחת אהרן' כלל א אות יב בשם השלי"ה) ותביאם לעשות עבירות (ספר 'זכירה' תחילת פרק 'נטילת שחרית וענין שיכחה' ד"ה סגולה שלא ישכח תלמודו, 'מנחת אהרן' כלל א אות יב). והיה מעשה בימי הבעל שם טוב שנשמה אחת מגולגלת כמה מאות שנים אשר היתה מוטרדת מאוד בצערה הגדול. וכשהתברר הדבר מחמת מה נפלה לעונש כזה קשה ונורא, נודע שעיקר הדבר שהתחילה לפגום בו בחייה היה זלזול בנטילת ידיים ועל ידי זה נפלה ברשת היצר הרע בעבירות ומעשים רעים, עד אשר יצאה מן העולם הזה בלי אפילו הרחור של תשובה (תפארת שלמה' לר' שלמה הכהן מראדמסק פרשת בלק ד"ה אולי אוכל נכח בו).

ובזה צריכות להיזהר ביותר נשות ישראל, כי רוב תיקון המאכלים הוא על ידן ואם לא יגרשו את רוח הטומאה מעל ידיהן הרי שייטמאו את המאכלים (מקור חכמה' לר' יהודה לייב פוחוביצ' בחלק 'הלכות הנהגת האדם בבוקר' בפירוש 'סולת בלולה' אות ב בהערה) ואז יהיו כל בני הבית אוכלים את כל מאכלם בטומאה (מזמור לאסוף' בחלק 'מוסר לנטילת ידים' ד"ה והנה יסתכל האדם). וכן יזהרו לעשות בכל יום נטילת ידיים כראוי לילדים הקטנים (מורה באצבע' להחיד"א סימן ב אות ס, 'בן איש חי' שנה א' הקדמה לפרשת תולדות אות ז) ואפילו הם יונקי שדים, כדי שלא יטמאו את המאכלים ('בן איש חי' שנה א' הקדמה לפרשת תולדות אות ז) ואת כל הדברים שייגעו בהם ואז תשרה הסטרא אחרא בכל חס וחלילה (מורה באצבע' להחיד"א סימן ב אות ס). ודבר זה הוא גם סגולה טובה לקטנים שיגדלו בטהרה ויהיו גדולי קוֹדֵשׁ (חסד לאלפים' או"ח סימן ד, יג, 'בן איש חי' שנה א' הקדמה לפרשת תולדות אות ז), אמן, כן יהי רצון.

<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת איש החנו והנפשו אבות ישראל ומזכה הרבים: ר' עזרא בן שמחה כתנן ז"ל ת. נ. צ. ב. ה.</p>		<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת הרבנית הצדקה אשת חבר: עליזה בת יפה ז"ל ת. נ. צ. ב. ה.</p>		<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת אשה בן עזריה ומזכה את העלון היה ליוכי הרבים: עמירם בן אסתר ז"ל ת. נ. צ. ב. ה.</p>	
<p>העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אהרן בן עזריה ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: ארלוט עליה בת פורטון מיסעודה ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אחרן בן עזריה ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: מנשה מדלן בת מנשה ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: מאיר בן שמואל ז"ל</p>
<p>העלון גם לעילוי נשמת: שירה בת אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: ציונה שושנה בת חנה במנחם ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אליהו בן גובקר ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: מרים בת שמואל ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: ברטה בתיה בת מאיר ז"ל</p>
<p>העלון גם לעילוי נשמת: סליה אסתר בת אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: שירה בת אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: שירה בת אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אליהו ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: מרים בת שמואל ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: מרים בת שמואל ז"ל</p>

העלון גם לעילוי נשמת:
שירה בת אליהו ז"ל

העלון גם לעילוי נשמת:
אליהו ז"ל

העלון גם לעילוי נשמת:
מרים בת שמואל ז"ל

העלון גם לעילוי נשמת:
מרים בת שמואל ז"ל

העלון גם לעילוי נשמת:
מרים בת שמואל ז"ל

העלון גם לעילוי נשמת:
מרים בת שמואל ז"ל